

Recensie: Peter Vermeulen

Jesse Saperstein: 'Atypisch' Leven met Asperger in 20 1/3 hoofdstukken Uitgeverij Hogrefe, Amsterdam 2011, ISBN: 9789079729388 (Autisme/Asperger/1) Zie ook www.hogrefe.nl

Soort boek/ziekte/stijl: Atypisch is het boek van de jonge schrijver Jesse Saperstein die rond zijn veertiende is gediagnosticeerd met de stoornis van Asperger. In een reeks, min of meer losstaande, verhalen lezen we over zijn worsteling met o.a. pesten, afwijzing en dwanghandelingen, maar we maken ook kennis met zijn observaties van de zogenaamde gewone mensen ('neurotypicals'). Jesse Saperstein laat ons zien hoe mensen met deze milde vorm van autisme de wereld ervaren.

Over de schrijver: Jesse Saperstein is op 2 april 1982 in Poughkeepsie, NY geboren. Op zijn veertiende wordt bij hem de diagnose Asperger gesteld. Na de middelbare school studeert hij aan het Hobert and William Smith College. Hij sluit die periode af met een tocht over de Appalachian Trail van Georgia naar Maine van 3500 km om geld voor jongeren met aids in te zamelen. Het schrijven van dit boek is zijn volgende stap en hiermee hoopt hij dat het negatieve beeld dat men heeft van personen met Asperger in de toekomst zal veranderen, nu er meer van die "atypische" figuren als hij met succes zijn handicap positief weten in te zetten.

Korte beschrijving: Weliswaar is Saperstein in 1982 geboren, maar omdat het syndroom van Asperger in Amerika pas in 1994 als aandoening werd erkend, is hij pas op zijn veertiende gediagnosticeerd. Tot die tijd kozen zijn ouders voor "persoonlijke interventie" als de oplossing voor zijn gebrek aan inlevingsvermogen. Het wordt vooral een "niet-aflatende zoektocht naar antwoorden". Pas als de zoveelste therapeut bij hem de juiste diagnose stelt, krijgt hij de kans zich op te trekken uit "de moerassen van chronisch falen en bitterheid." Hij schrijft over zijn obsessieve gedrag en dwangmatig handelen, onbegrip bij docenten, gepest worden, chronisch afgewezen worden, gokken en exorbitant veel televisie kijken om "de eenzaamheid te verdrijven".

Werk als begeleider in een zomerkamp voor HIV-jongeren en de wandeltocht van 3500 km over de Appalachian Trail om voor deze groep geld in te zamelen hebben een louterende werking op zijn persoonlijkheid en zijn kijk op het lot van andere mensen.

Korte tijd later ontmoet hij een veel oudere lerares Engels met wie hij een kortstondige relatie heeft. Ze geeft hem "een sprankje hoop dat boven een zee van wanhoop gloort."

Na het geven van een lezing over Asperger op zijn voormalige middelbare school wordt hij vaker gevraagd en er ontwikkelt zich een talent om met zijn humor en intelligentie mensen voor zich te winnen. Jesse blijkt ook een enorme kennis van speelfilms te hebben en aan het eind van het boek somt hij een reeks films op waarin, volgens hem, personages voorkomen met autisme of Asperger. Tot slot een woord van hoop op wat meer berip van "neurotypische" mensen, want "het wordt pas echt een probleem als je wordt verlamd door onwetendheid en onverdraagzaamheid, en als mensen alleen al zouden proberen je te begrijpen, werd dat een heel ander verhaal."

Wat viel op: De verteltrant van Jesse doet bijna denken aan dat van een stand-upcomedian: snel, vlijmscherp, oprecht en eigenzinnig. Alles wordt door hem heel intensief beleefd en in de loop der jaren heeft hij zoveel kennis en feiten over van alles en nog wat verzameld die hij op een zeer intelligente manier weet in te zetten om zijn verhaal te vertellen. Striphelden, filmacteurs, tv-series, zijn Joodse achtergrond en wat hij maar kan gebruiken passeert de revue en wekt veelvuldig op de lachspieren. Zijn observatievermogen liegt er niet om, hij steekt de draak met zijn persoonlijke obsessies, maar houdt ook de gewone "neurotypische" mens een spiegel voor. We kunnen er niet om heen: "als je echter eenmaal de keuze hebt gemaakt om je open te stellen voor de bijzondere kwaliteiten van dat deel van de bevolking dat Asperger heeft, kun je nog wel eens voor aangename verrassingen komen te staan." Jesse Saperstein is behalve een origineel denker, ook nog eens een goed schrijver.

Citaten: Pag. 37. 'Het syndroom van Asperger is een permanent weerfront. Soms is het zwaar... soms mild... maar het staat nooit, maar dan ook nooit stil.'

Pag. 127. 'Als volwassene vind ik het gemakkelijker om tegen een publiek van honderd vreemden te praten dan tegen een kennis aan de telefoon. Misschien komt dat door de vele mislukte een-op-eengesprekken die ik in mijn leven heb gevoerd. Of misschien komt het omdat ik zo vredelijk naar al die aandacht verlang. Maar uiteindelijk is het een van de vele mooie tegenstrijdigheden die het syndroom van Asperger nu eenmaal typeren.'

Pag. 197. 'Soms fantaseer ik dat ik de eerste (en laatste) joodse president van de Verenigde Staten word. In werkelijkheid ben ik echter mans genoeg om mijn beperkingen te accepteren en toe te geven dat ik een helse president zou zijn. Mijn continue blunders zouden de media flink bezighouden.'

Recensies: Sigourney Weaver: 'Jesse Sapersteins indrukwekkende verhaal laat ons zien hoe frustrerend en bevreemdend het leven kan zijn voor een slimme veelbelovende jongeman met Asperger in onze typische wereld. Grappig, satirisch en uiteindelijk vergevend.'

Links: <http://www.jessesaperstein.com>